

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ČÍSLO 9.

ROČNÍK XVI.

ZÁŘÍ 1935

ČÁST VŠEOBECNÁ

Redaktoři: Brig. generál Jiří Birula a podplukovník gšt. František Pobunek.

Plukovník děl. František K r y š t o f:

Zkracování divisních rozkazů.*)

Musíme si přiznat, že u nás rozkazy velitelů vyšších jednotek zabíhají velmi často do nejmenších podrobností a tím nabývají příliš velkých rozměrů. Běží-li o akci, na jejíž přípravu je dosti času, a opírají-li se jednotlivá nařízení velitele divise o výsledky vlastního průzkumu a hlášení podřízených jednotek, za takových okolností si velitel divise může ovšem dovolit, aby vydal hodně podrobný a obsáhlý rozkaz; nejsou-li však uvedené podmínky splněny, jsou dlouhé rozkazy zpravidla spíše na škodu nežli na prospěch.

Zabývá-li se velitel divise přesprávil podrobnostmi, které by ze své pravomoci mohli zcela dobře upravit i jeho podřízení velitelé, ztrácí tím předně mnoho drahocenného času a za druhé ubíjí tím iniciativu svých podřízených a vychovává je k nesamostatnosti a nerozhodnosti, která se může zle vymstít v takových situacích, kde podřízený velitel, uvyklý tomu, že jej velitel divise stále vodí na drátku, musí najednou jednat bez vyššího rozkazu nebo jen na základě kusého nařízení; za třetí se velitel divise vydává někdy při tom v nebezpečí, že svým podřízeným nařídí něco, co oni vzhledem k své okamžité taktické a materiální situaci buď vůbec splnit nemohou, anebo něco, co by oni za daných okolností mohli mnohem účelněji zařídit, kdyby jim byl velitel divise ponechal více volnosti.

Koncipování, tisk a rozmnožování sáhodlouhých rozkazů zabere vždy několik hodin času, k němuž nutno připočísti ještě dobu, kterou podřízení velitelé promarní studiem takových obsáhlých a tím i nepřehledných rozkazů. Ostatně co je platen sebe dokonalejší a obsírnější rozkaz, nedostanou-li jej podřízení velitelé zavčas? Válečné zkušenosti dokazují, že je třeba, aby velitel divise vydal svůj rozkaz, nařizující nějakou novou operaci celé divise, asi 8 hodin před zahájením uvedené akce, chce-li mít jistotu, že jeho rozkaz řádně pronikne i ke všem nejmenším jednotkám a že všechny jednotky budou zavčas a náležitě připraveny k boji.

Má-li velitel divise na vybranou, aby vydal úplný rozkaz, ale pozdě, anebo aby vydal stručný, byť i kusý rozkaz, ale zavčas, má vždycky dát

*) Jako podnět k diskusi. (Pozn. red.)

přednost rozkazu kratšímu. Psát stručné rozkazy, ale tak, aby v nich nic podstatného nescházelo, je mnohem větší umění a vyžaduje mnohem více bystrosti a cviku nežli sestavovat několikastránkové šablonovité rozkazy.

Vytkl jsem si úkol probrat v tomto pojednání několik opatření, jimiž by se podle mého mínění značně a bez jakékoliv újmy zmenšil rozsah i obsah divisních rozkazů a zkrátila doba potřebná k jejich vydání.

1. Článek „Všeobecná situace“ by měl obsahovat jenom nezbytné a stručné zprávy o situaci vlastních vojsk a o situaci nepřítelů, ale jen v takovém prostorovém rozsahu, jak toho bezprostřední zájem podřízených jednotek vyžaduje. Údaje o všeobecné situaci by se měly tedy omezit jenom na to, co se děje anebo co se může přihodit v pásmu činnosti vlastní divise; poskytovat podřízeným jednotkám informace o situaci na frontě celé armádní skupiny nebo dokonce celé armády, je nejen zbytečné, ale i nesprávné.

Situaci vlastní divise je nutno uvést jen tehdy, běží-li o situaci, která se vyvinula průběhem boje; při tom však postačí, udá-li se čára, kam vlastní jednotky dospěly; jinak situace vlastní divise musí být podřízeným jednotkám známa již z dřívějších divisních rozkazů a nepřisluší se tedy o ni znovu zmiňovat.

Podrobné zprávy o nepříteli a závěry z těchto zpráv náleží do „Přehledu zpráv o nepříteli“; tento přehled má sestavit 2. oddělení štábu divise a vydat vždy jako přílohu k divisnímu rozkazu. Jenom tehdy, jsou-li zprávy o nepříteli tak povšechné a skrovné, že by se nevyplatilo vydat zvláštní „Přehled zpráv“, bylo by možno uveřejnit tyto zprávy a předpoklady o nepříteli v operačním divisním rozkaze v článku „Všeobecná situace“.

2. Podle mého názoru jednotky podřízené veliteli divise nepotřebují, ba ani by neměly znát úkol své divise a dokonce ani úkoly sousedních divisí. Podřízeným jednotkám musí postačit, znají-li jenom úmysl velitele divise a úkoly vlastní. O sousedních jednotkách potřebují vědět jen to, jakou činnost tyto jednotky vyvinou při nařízené bojové akci, t. j. zda budou útočit a kam, či se budou bránit na místě.

3. Úmysl velitele divise, běží-li o útok, by neměl v divisním rozkaze sahat dále než na nejbližší postupný cíl, který byl divisi udán nadřízeným velitelem, t. j. buď velitelem sboru, nebo velitelem armády, podle toho, komu divise přímo podléhá.

Běží-li o ústupový boj, neměl by úmysl velitele divise být nikdy dále rozváděn než na konečný denní cíl.

V obraně postačí vyjádřit úmysl zdůrazněním prostorů, na jejichž uhájení veliteli divise nejvíce záleží. Považuji za zbytečnost, uvádí-li velitel divise, kam chce položit hlavní přehradnou palbu, do jaké hloubky a kde chce mít největší hustotu této palby. Palebná přehrada je totiž v obraně věcí samozřejmou a při tom je samozřejmé i to, že palebná přehrada musí být nejhustší v úsecích, kde je těžiště obrany. Velitelé pěchoty a dělostřelectva musí mít přece tolik schopností, aby si uměli, byl-li jim udán průběh obranného postavení, sami upravit hloubku palebné přehrady tak, aby přehradná palba obou zbraní byla za daných okolností co nejúčinnější.

Jde-li o přibližování, nemá se velitel divise v svém úmyslu zabývat postupem předvojů, nýbrž tím, čeho chce dosáhnout svými hlavními silami, z kterýchto myšlenky pak samočinně vyplyne potřebný manévř předvojů.

4. Pásmo divise, rozhraní mezi útočnými nebo obrannými skupinami, průběh obranných postavení nebo východiště útoku, umístění divisních záloh, čelí nepřátelského postavení a postupné divisní cíle není třeba v divisním rozkaze dlouze a široce popisovat. Všechny tyto údaje je možno zakreslit na průsvitku, která se přiloží k divisnímu rozkazu. Je to kratší, rychlejší a mnohem přehlednější.

5. Určuje-li velitel divise sestavu pěchoty, nemá zapomínat, že velí plukům a nikoliv jednotlivým praporům, ledaže by to byly prapory, které jsou veliteli divise přímo podřízeny. Dá-li tedy velitel divise veliteli pěšího pluku jakožto veliteli pochodové nebo útočné skupiny nebo jakožto veliteli obranného úseku nebo zadního voje k dispozici určitý počet praporů, nemusí již dále, nemá-li k tomu závažných důvodů, zabíhat do podrobností a nařizovat, kolik praporů má velitel pluku umístit v 1. sledu a co si má ponechat v záloze. Bylo by velmi smutným vysvětlením pro velitele našich pluků, kdyby po přečtení divisního rozkazu nedovedli sami uspořádat sestavu svých jednotek tak, jak by to za daných poměrů a vzhledem k celkové situaci divise bylo nejučelnější.

6. Mám dojem, že divisní rozkazy obsahují příliš mnoho nařízení týkajících se dělostřelectva.

Podle našich předpisů je velitel divisního dělostřelectva povinen sestavit návrh na použití dělostřelectva a tento návrh předložit veliteli divise ke schválení. Tím však není řečeno, že by všechno, co návrh obsahuje, mělo přijít do divisního rozkazu. Podle mého úsudku náleží do divisního rozkazu jen taková ustanovení stran dělostřelectva, která mají širší význam, t. j. ustanovení, která mají význam nejen pro dělostřelectvo, ale i pro jednotky, v jejichž prospěch má dělostřelectvo působit.

Kdyby velitel divise rozuměl dokonale dělostřelectvu a sestavoval svůj rozkaz bez přispění velitele divisního dělostřelectva, musil by ovšem divisní rozkaz obsahovat nejen povšechná nařízení a směrnice, nýbrž i nařízení, týkající se čistě dělostřelectva. Velitel divisního dělostřelectva by pak sestavoval svůj rozkaz teprve tehdy, až by mu byl dodán úplný rozkaz velitele divise, právě tak, jako to dělají velitelé pěších pluků. Ve skutečnosti však velitel divisního dělostřelectva je stále v osobním styku s velitelem divise a je jeho přímým poradcem, a proto se mně zdá neúčelné, aby velitel divisního dělostřelectva jménem velitele divise sám sobě udílel v divisním rozkaze směrnice a různá čistě dělostřelectká nařízení a zvětšoval tím obsah divisního rozkazu a ještě sebe touto prací zdržoval.

Správný postup si představuji takto:

Jakmile je velitel divisního dělostřelectva zpraven o úmyslu velitele divise a o sestavě pěchoty, předloží ihned veliteli divise návrh na použití dělostřelectva. Jakmile velitel divise tento návrh schválí, sestaví velitel divisního dělostřelectva příspěvek do divisního rozkazu, a to příspěvek, obsahující jen ustanovení, o něž mají zájem kromě dělostřelectva i jiné zbraně. Ihned potom vypracuje velitel divisního dělostřelectva svůj ope-

rační rozkaz, který má zásadně vyjít současně s příslušným divisním rozkazem jako příloha k tomuto rozkazu.

Běží-li o nebojovou akci (na př. pochod daleko od nepřítelů) nebo o bojovou akci, kde však většina divisního dělostřelectva bývá zpravidla pěchotě podřízena, takže velitel divisního dělostřelectva nemusí vydávat obsírnější nařízení (na př. za přibližování nebo při ústupových operacích), je ovšem možno pojmout veškerá nařízení, týkající se dělostřelectva, přímo do divisního rozkazu a upustit od vydání zvláštního dělostřeleckého rozkazu. Stejným způsobem je možno postupovat i tehdy, vydává-li velitel divise předem přípravný rozkaz.

7. Vedení boje.

Nařízení pro vedení boje nemá být opakováním úmyslu. Čím výstižnější je úmysl, tím kratší může být prováděcí nařízení.

Jde-li o útok, má velitel divise vydat podřízeným útočným skupinám a velitel divisního dělostřelectva podřízeným dělostřeleckým skupinám, prováděcí nařízení jen pro útok na nejbližší divisní cíl, a co se dalšího postupu týká, udat jenom podmínky, za jakých bude zahájen další postup. Jenom tehdy, předvídá-li velitel divise, že ihned po dosažení nejbližšího divisního cíle využije úspěchu, může vydat již předem směrnice, které by útočným skupinám umožnily pokračovat v útoku bez zastávky na divisním cíli.

Za přibližování si mnohdy ztěžuje velitel divise velení tím, že svou divisi zbytečně rozkouskuje na mnoho disposičních jednotek. Za nejčastější nedopatření pokládám to, že velitel divise udílí přímo rozkazy předvojům, i když tyto předvoje nejsou spojeny pod jedním velením. Pochoduje-li divise v několika pochodových skupinách a je-li každá z těchto skupin zajištěna předvojem, je přirozené i účelné, aby jednotlivé předvoje podléhaly přímo velitelům příslušných pochodových skupin a teprve skrze ně veliteli divise. Velitel divise není takto nucen vydávat zvláštní rozkazy předvojům a zvláštní rozkazy pochodovým skupinám, nýbrž po každé jenom jedno nařízení pro velitele pochodové skupiny, který pak sám svému předvoji dá potřebné rozkazy.

Avšak nejen za přibližování, ale i v jiných akcích se má velitel divise snažit, aby co nejvíce snížil počet svých disposičních jednotek. Zejména by bylo třeba pamatovat na to, aby všude tam, kde je to jen trochu možné, byly divisní zálohy spojeny pod jedním velením, aby velitel divise nemusil každému praporu své zálohy dávat a zasílat rozkazy.

8. V zájmu zkrácení divisních i jiných rozkazů by bylo dobře používat v hojné míře zkratk pro určité názvy a to nejen zkratk již vžitých jako HV., SPO., OPL., DPL., SV., AS., TO., TOA., DZO., PZÚ. atd., nýbrž i vhodných zkratk nových. Psaní zkratk i čísel, sloužících k označení různých útvarů, bylo by možno zjednodušit ještě tím, že by se nedělaly tečky za číslicemi, na př.: III/12, 1/5, atd.

Nově by se daly zavést snad tyto zkratky:

VA (velitel armády), VDiv (velitel divise), VAS (velitelství armádní skupiny), VDA (velitelství dělostřelectva armády), VAD (velitel armádního dělostřelectva), VDAS (velitel dělostřelectva armádní skupiny), VDD (velitel divisního dělostřelectva), HZD (hlavní záloha dělostřelectva), SVC nebo jen VČ (skupina všeobecné činnosti), PP (přímá podpora), PB (skupina protibaterijní), HOP (hlavní obranné postavení), PPS

(postavení předních stráží), 1. PCD (1. postupný cíl divise), 1. PCA (1. postupný cíl armády) atd.

Zkratky by bylo dobře sestavit komisionálně a jejich používání by mělo být závazné. Hojně používání zkratk má také výhodu v tom, že se rozkazy psané tímto způsobem, padnou-li do rukou nepřítele, nedají tak snadno rozluštit a nedá se jich tak rychle využít, jako rozkazů, v nichž se zkratk bud' vůbec nepoužívá nebo jenom velmi málo.

9. Konečně by bylo třeba dbát i toho, aby nařízení obsažená v přípravných a jiných rozkazech, pokud tyto rozkazy nepozbyly platnosti, nebyla zbytečně znovu opakována ve všeobecném operačním rozkaze divise.

Říšskoněmecký záložní pěší pluk 208 u Bělehradu.*)

Koncem září 1915 soustředil se 22. říšskoněmecký armádní sbor, do jehož svazu náležel též 208. pluk, v prostoru mezi Novým Sadem a Zemuní, aby se účastnil polního tažení proti Srbsku.

Bylo mu především uloženo vynutit západně od Bělehradu, téměř u samého města, přechod přes Sávu.

V tomto místě v silně vybudovaných postaveních na vysokých březích po obou stranách řeky stála proti sobě po dlouhou dobu vojska srbská a rakouská.

Na 10. října byl předvídan vpád do Srbska.

Velitel našeho pluku, pplk. Bloch v. Blottnitz, který náš pluk při postupu z Haliče přes Brest Litevský vedl od vítězství k vítězství, dostavil se po dovolené 4. října k pluku v Bečmenu.

5. října vykonali velitel pluku a velitelé praporů obhlídku místa, v kterém měl pluk přejít přes řeku.

Při této obhlídce použili všichni účastníci rakouských vojenských čepic, aby přítomnost německých vojsk unikla pozornosti Srbů.

Obhlídkou se zjistilo, že postup zaplavenou nížinou po vykázané ose až k hrázi řeky Sávy skýtá nesmírné obtíže. Kromě toho byl celý prostor ovládán nepřátelskými posicemi na výšinách jižního břehu Sávy. Zde byla silná opevnění, dobře vybudovaná palebná stanoviště baterií a několik světlometů. Vše bylo připraveno proti nepřátelskému útoku prací trvající měsíce.

Přes tato opatření se útok překvapujícím způsobem podařil.

Přechod byl nařízen s 6. na 7. října. K večeru 6. října o 6. hodině, jakmile nastala tma, nastoupila 88. záložní pěší brigáda, skládající se z 207. a 208. pluku, pochod z Jakova k hrázi řeky Sávy asi 5 km vzdáleně.

Cesta vedla průkopy v hrázi širokou, otevřenou nížinou, po většině již dříve zaplavenou a úplně ovládanou nepřátelskými děly a světlomety.

Z vysoko položených zákopů měl nepřítel do kraje určeného jako nástupový prostor a prostého stromoví úplný rozhled. Zejména pak mohl nepřítel přesně pozorovat úzkou lávku, asi 1.5 km dlouhou, položenou nad zaplaveným územím.

*) Napsal setník m. sl. Seevers (MW roč. 110, čís. 31), k tisku upravil kpt. Milošlav Fišer. Srovnaj práci gen. Melichara VR roč. XI, čís. 4.